

Chrudim

O stupeň
blíže zážitkům

www.chrudim.eu

CZ EN

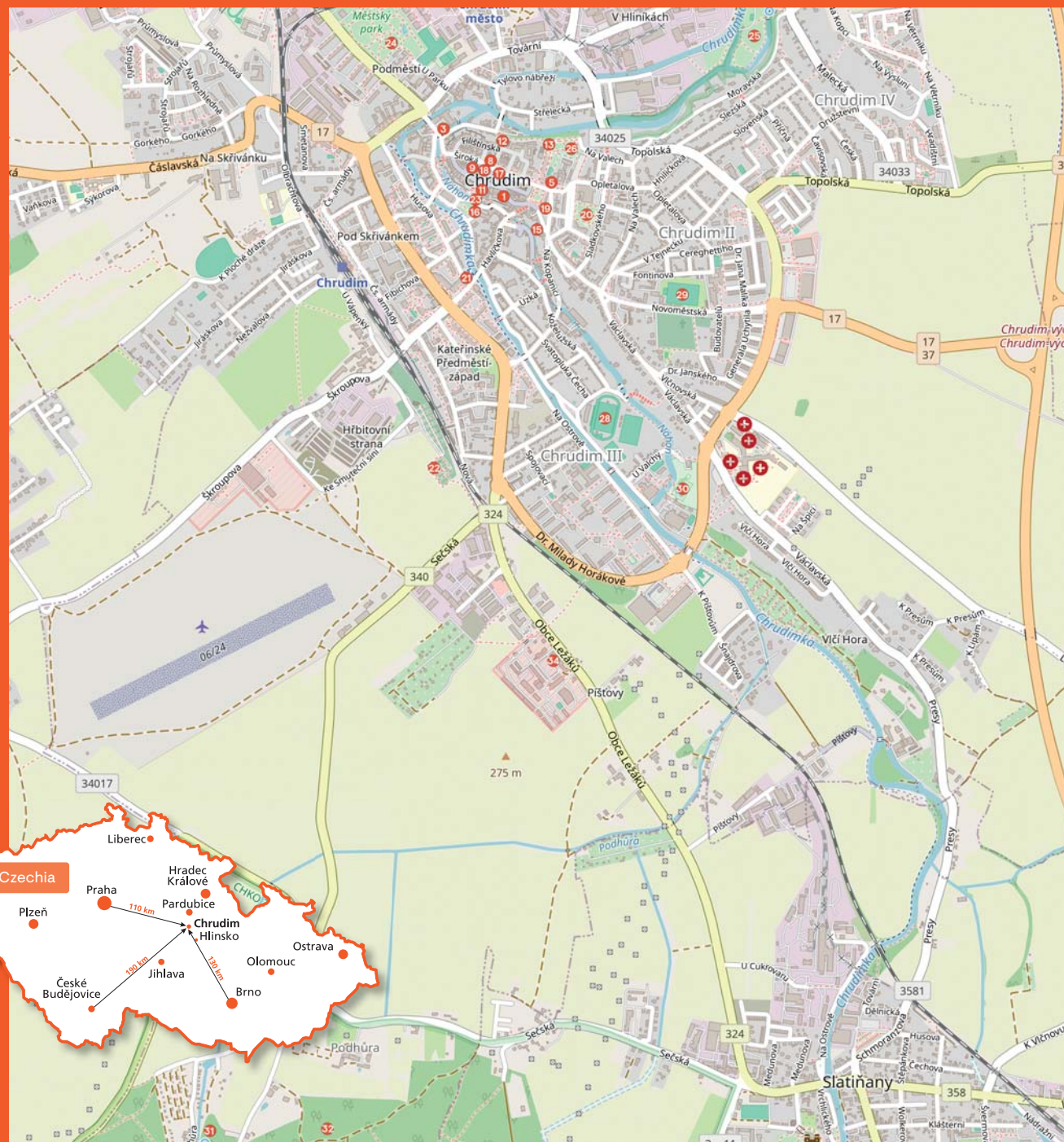
Město loutek i Brána Železných hor

Ve východních Čechách nedaleko Pardubic naleznete na ostrohu řeky Chrudimky město s historickým centrem obklopené starými hradbami s třemi muzei – Regionálním, Muzeem loutkářských kultur a Muzeem barokních soch. Největší kulturní akcí je festival amatérského loutkářství Loutkářská Chrudim s bohatým doprovodným programem, který začíná každoročně na přelomu června a července. Chrudim lze také označit jako Bránu Železných hor s lesní stezkou, rozhlednou, cykloparkem a dalšími atrakcivami, které se nacházejí v nedalekých rekreačních lesích, přímo na okraji Národního geoparku Železné hory. Zároveň je největším městem turistické oblasti Chrudimsko-Hlincecko.

EN

CHRUDIM – TOWN OF PUPPETS AND GATE OF IRON MOUNTAINS

In eastern Bohemia, near Pardubice, you will find a town with a historical centre surrounded by old walls with three museums – the Regional Museum, the Puppetry Museum and the Museum of Baroque Sculptures. The biggest cultural event is the festival of amateur puppetry Puppetry Chrudim with a rich accompanying programme, which starts every year at the turn of June and July. Chrudim can also be described as the Gateway to the Iron Mountains with a forest trail, lookout tower, bike park and other attractions located in the nearby recreational forests, right on the edge of the Iron Mountains National Geopark. It is also the largest town of the Chrudimsko-Hlinsko tourist region.

Stručně z historie města

Nad řekou Chrudimkou vzniklo patrně v 9. století hradiště jako jedno z center správy raného českého státu. První spolehlivá písemná zmínka o Chrudimi se vztahuje k r. 1055, kdy zde měl podle Kosmovy kroniky zemřít český kníže Břetislav I. Nejvýznamnějším mezníkem v novodobých dějinách města bylo někdy před rokem 1276 úspěšné založení královského města Přemyslem Otakarem II. Od r. 1307 patřila Chrudim s určitými přestávkami ke královským věnným městům, jež sloužila manželkám českých panovníků jako zdroj příjmů. Tato tradice se udržela až do zániku habsburské monarchie v r. 1918.

V 18. a 19. století se rodil současný ráz poklidného provincionálního města, svoji roli sehrály v tomto procesu mimo jiné pozdní zavedení železnice (1871) a pomalejší rozvoj průmyslové výroby. Co však Chrudim ztrácela na hospodářském a správním významu, získávala díky řadě osobností a podpoře řady institucí v oblasti kulturního života a školství.

HISTORY

The hillfort was probably established above the Chrudimka River in the 9th century as one of the centres of administration of the early Bohemian state. The first reliable written mention of Chrudim dates back to 1055, when, according to the Chronicle of Kosmas, the Bohemian prince Břetislav I was supposed to die here. The most significant milestone in the modern history of the town was the successful foundation of the royal town by Přemysl Otakar II sometime before 1276. From 1307 onwards, Chrudim belonged, with some interruptions, to the royal dowry towns, which served as a source of income for the wives of the Czech rulers. This tradition continued until the end of the Habsburg monarchy in 1918. The 18th and 19th centuries saw the emergence of the present-day character of a peaceful provincial town; the late introduction of the railway (1871) and the slower development of industrial production, among other factors, played a role in this process. However, what Chrudim was losing in economic and administrative importance, it was gaining thanks to a number of personalities and the support of many institutions in the field of cultural life and education.

† 1520

Viktorin Kornel ze Všehrd, humanistický vzdělanec a autor právníckého díla *O práviech, o súdiach i o Dskách země České knihy devatery*

Viktorin Kornel of Všehrdy, a humanist scholar and author of the legal work „O práviech, o súdiach i o Dskách země České knihy devatery“ (On Rights, On Courts and On the Land of the Czech Book of Nine)

† 1844

Jan Nepomuk Štěpánek, obrozenecký dramatik, herec, režisér a ředitel Stavovského divadla

Jan Nepomuk Štěpánek, playwright, actor, director and director of the Estates Theatre

† 1857

Josef Ressel, vynálezce lodního šroubu, lisu na víno a olej, kuličkového ložiska atd.

Josef Ressel, inventor of the propeller, wine and oil press, ball bearing, etc.

† 1902

František Schmoranz st., architekt a konzervátor památek s významnou stavební stopou ve městě

František Schmoranz Sr., architect and preservationist of monuments with a significant building footprint in the city

† 1909

Alois Hnilička, hudební skladatel, městský kapelník, varhaník a ředitel kůru

Alois Hnilička, composer, town chaplain, organist and choir director

† 1921

Karel Pippich, advokát, starosta východočeské sokolské župy, organizátor divadelního, hudebního a literárního dění

Karel Pippich, attorney, mayor of the East Bohemian Sokol County, organizer of theatrical, musical and literary events

Město tří muzeí

Návštěvníci města i místní obyvatelé mají k dispozici tři muzea nacházející se v památkově chráněných objektech nedaleko od sebe. Atraktivní součástí **Muzea loutkářských kultur** v Mydlářovském domě je také loutkářská herna (nejen pro děti) a věž ve tvaru minaretu s jedinou vyhlídkou v historickém centru města.

Regionální muzeum láká na expozice plakátů Alfonse Muchy, lidového nábytku, dějin regionu i na krátkodobé výstavy. Barokní umění v **Muzeu barokních soch** doplňují krátké filmy promítané v moderním kinosále. Zhlédnout můžete strhující Kamenný příběh o životě chrudimských sochařů nebo zábavný animovaný film, vhodný i pro dětského diváka, o historii města s názvem O třech ztracených hlavách kapucína Fortunáta.

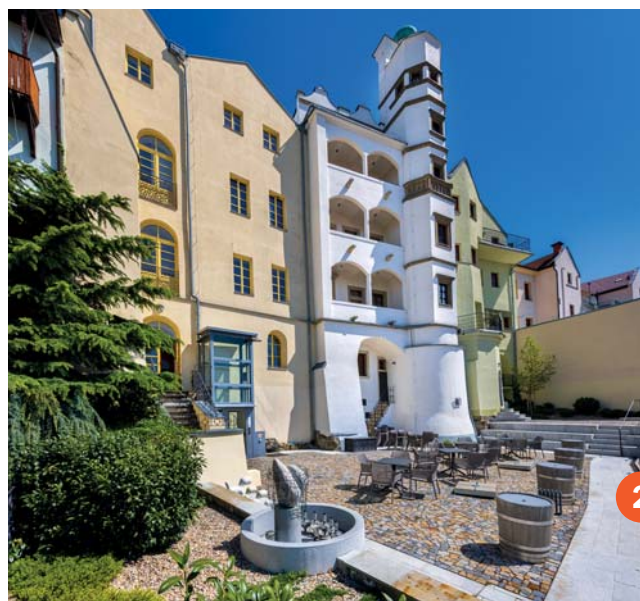

1

3

1-2 | Muzeum loutkářských kultur
Puppetry Museum
3-4 | Regionální muzeum v Chrudim
Regional Museum in Chrudim
5-6 | Muzeum barokních soch
Museum of Baroque Statues

2

4

5

6

TOWN OF THREE MUSEUMS

Visitors to the town and local residents have three museums located in listed buildings not far from each other. An attractive part of the Puppetry Museum in Mydlářovský House is also a puppetry playroom (not only for children) and a minaret-shaped tower with the only view in the historic centre of the town. The regional museum attracts visitors with exhibitions of posters by Alfons Mucha, folk furniture, the history of the region and short-term exhibitions. Baroque art in the Museum of Baroque Sculptures is complemented by short films shown in the modern cinema. You can watch a captivating Stone Story about the life of Chrudim sculptors or an entertaining animated film, also suitable for children, about the history of the town called The Three Lost Heads of Capuchin Fortunat.

8

Chrudim lze charakterizovat jako jednu z nejkvalitnějších a největších městských památkových zón ve východních Čechách. Má zachovanou středověkou strukturu s památkově významnou zástavbou se starými hradbami. Historické jádro si zachovalo funkci městského centra.

9

10

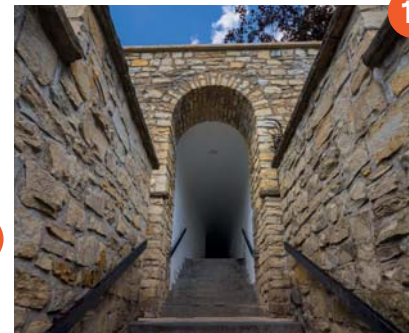
7

13

12

11

15

16

Městská památková zóna

EN

URBAN CONSERVATION AREA

Chrudim can be characterized as one of the best and largest urban conservation zones in East Bohemia. It has a preserved medieval structure with monumentally significant buildings and old walls. The historic core has retained its function as a town centre.

14

- 7 | Historické centrum Chrudimi
Historical centre of Chrudim
- 8 | Stará radnice
Old Town Hall
- 9 | Rozvodovský dům
Rozvodovský House
- 10 | Mydlářovský dům
Mydlářovský House (Soapmaker's House)
- 11 | Tmavá fortna (Myší díra)
Dark Gate (Mouse Hole)
- 12 | Pardubská fortna
Pardubice Gate
- 13 | Bašta Prachárna
Prachárna Bastion (Gunpowder Bastion)
- 14 | Komplex muzejních budov
Complex of museum buildings
- 15 | Náměstí U Vodárny a vodárenská věž Na Puši
U Vodárny Square and the Na Puši water tower
- 16 | Divadlo Karla Pippicha
Karel Pippich Theatre

17 18

Bohatá historie města se odráží i v architektuře mnohých sakrálních památek. Z dálky viditelnou dominantou města je novogotický kostel Nanebevzetí Panny Marie na Resselově náměstí s údajně zázračným obrazem sv. Salvátora na hlavním oltáři.

19

Sakrální památky

21

SACRED MONUMENTS

The rich history of the town is also reflected in the architecture of many sacral monuments. From afar, the dominant feature of the town is the neo-Gothic Church of the Assumption of the Virgin Mary on Ressel Square with the supposedly miraculous painting of St. Salvator on the main altar.

EN

20

17 | Kostel Nanebevzetí Panny Marie
Church of the Assumption of the Virgin Mary
18 | Sloup Proměnění Páně
Column of the Transfiguration of the Lord
19 | Novoměstská kašna s barokními sochami
New Town Fountain with baroque sculptures

20 | Kostel sv. Michaela
Church of St. Michael
21 | Kostel sv. Kateřiny
Church of St. Catherine

22 | Hrobka rodiny Pippichovy na hřbitově U Kříže
The tomb of the Pippich family in the U Kříže cemetery

22

Relax ve městě

Nejen řeka Chrudimka a vodní náhony na ni napojené vytvářejí malebná místa lákající k relaxaci. V Klášterních zahradách, které naleznete hned za Muzeem barokních soch, můžete obdivovat kopie barokních soch ze souboru Čtvero ročních období z dílny Matyáše Bernarda Brauna. Tipem na aktivní odpočinek v příjemném prostředí je pak využití discgolfového hřiště v Městském parku.

24

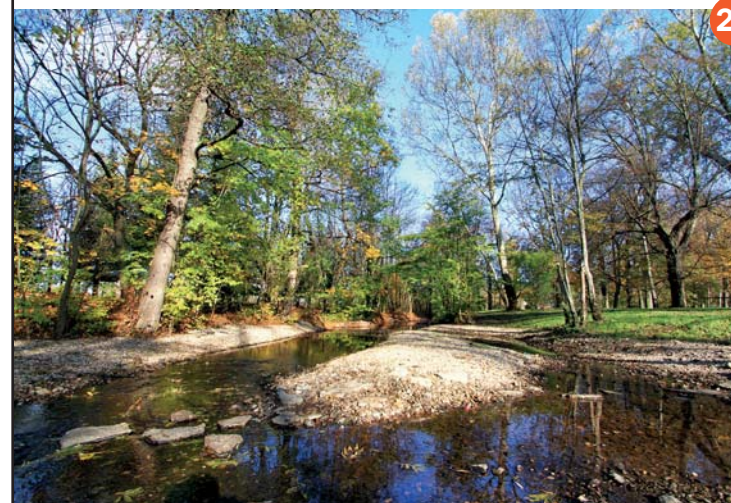

26

- 23 | Vodní náhon – Naučná stezka Modrá osa
The water drive – the Blue Axis Nature Trail
- 24 | Městský park
Town Park
- 25 | Park Střelnice – Přírodní památka Ptačí ostrovy
Střelnice Park – Bird Islands Natural Monument
- 26 | Klášterní zahrady
Monastery Gardens
- 27 | Žižkovo náměstí s Novoměstskou kašnou
Žižka Square with the New Town Fountain

27

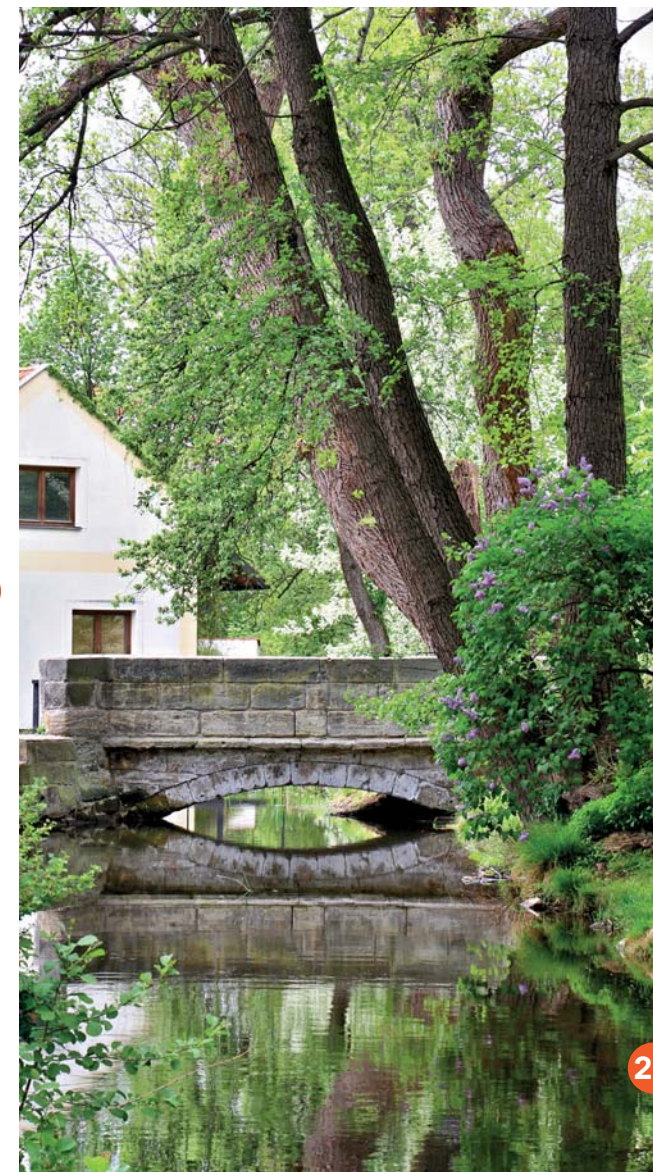

25

RELAX IN TOWN

It is not only the Chrudimka River and the water embankments connected to it that create picturesque places inviting you to relax. In the Monastery Gardens, which can be found just behind the Museum of baroque Sculptures, you can admire copies of Baroque sculptures from the Four Seasons from the workshop of Matthias Bernard Braun. A tip for active relaxation in pleasant environment is to use the disc golf course in the Town Park.

EN

23

Sport ve městě

Aktivní návštěvníci jistě ocení možnost využití zázemí Sportovních areálů města Chrudim v podobě letního koupaliště, krytého bazénu s finskou a parní saunou, skateparku, dětského dopravního hřiště nebo zimního stadionu. Zpestřením může být návštěva některého ze zápasů chrudimského druholigového fotbalového klubu MFK Chrudim nebo prvoligového futsalového klubu FK Chrudim. Zhlédnout můžete i zápasy další chrudimských klubů, ať už se jedná o hokej, basketbal či další sporty.

28

28 | Stadion Emila Zátopka
Emil Zátopek stadium

29 | Stadion MFK Chrudim v Novoměstské ulici
MFK Chrudim stadium in Novoměstská Street

30 | Letní koupaliště a krytý plavecký bazén
Summer swimming pool and indoor swimming pool

EN

SPORT IN TOWN

Active visitors will certainly appreciate the possibility of using the facilities of the Chrudim sports complexes in the form of a summer swimming pool, indoor swimming pool with Finnish and steam sauna, skate park, children's transport playground or ice rink. A visit to one of the matches of the second league football club MFK Chrudim or the first league futsal club FK Chrudim can be an experience. You can also watch matches of other Chrudim clubs, whether it is hockey, basketball or other sports.

30

29

Rekreační lesy Podhůra

Městské rekreační lesy na Podhůře, vzdálené jen tři kilometry od Chrudim, nabízí zajímavé turistické cíle i možnosti pro aktivní trávení volného času. Za návštěvu stojí také zajímavosti nacházející se hned za hranicemi chrudimských lesů jako jsou Kochánovické rybníky a tůně s povalovými chodníky, Hláska na Chlumu, pro děti určená miniatura hradu Kočičí hrádek nebo interaktivní muzeum starokladubského koně Švýčárna.

32

31

31 | Rozhledna Bára
Bára Lookout Tower

32 | Cyklopark Podhůra
Podhůra Bike Park

33 | Kryté ohniště
Covered fireplace

EN

PODHŮRA RECREATIONAL FORESTS

The town recreational forests in Podhůra, only three kilometres from Chrudim, offer interesting tourist destinations and opportunities for active leisure. It is also worth visiting the attractions located just beyond the borders of the Chrudim forests, such as the Kochánovice ponds and pools with boardwalks, the watchtower Na Chlumu, the miniature castle for children Kočičí hrádek (Cat's Castle), or the interactive museum of the Kladruber horse called Švýčárna.

33

Město výsadkářů

Chrudim je již řadu let spojená s působením Armády České republiky. Ohlédnutí za historií místních výsadkových jednotek nabízí síň tradic 43. výsadkového pluku umístěná přímo v kasárnách na ulici Obce Ležáků. Po stopách československých parašutistů se můžete projít v měsíci listopadu v rámci Memoriálu československých parašutistů. V měsíci srpnu se pak koná Den otevřených dveří u příležitosti vzniku výsadkových jednotek.

Jak šel čas se zdejším výsadkovým praporem?

- 1. října 1987 (na Den vzniku výsadkových jednotek v Československu v roce 1947) došlo k obnově činnosti výsadkářů na posádce Chrudim pod názvem 71. úderní výsadkový prapor.
- 31. října 1991 byl přejmenován na 71. prapor rychlého nasazení.
- 1. dubna 1994 proběhla transformace na 43. mechanizovaný prapor jako součást 4. brigády rychlého nasazení.
- 1. října 2020 byl prapor rozšířen na 43. výsadkový pluk.

Cvičení 43. výsadkového pluku z Chrudimi
Training of the 43rd Airborne Regiment from Chrudim

Síň tradic – stálá expozice
Hall of traditions – permanent exhibition

34

Síň tradic – program pro veřejnost
Hall of traditions – public programme

EN

CHRUDIM – TOWN OF PARATROOPERS

Chrudim has been associated with the Czech Army for many years. A look back at the history of the local airborne units is offered by the Hall of Traditions of the 43rd Airborne Regiment located in the barracks on Obce Ležáků Street. You can walk in the footsteps of Czechoslovak paratroopers during the Memorial of Czechoslovak Paratroopers in November. In August, an open day is held to celebrate the formation of the paratroop units.

How did time go with the local airborne battalion?

- 1 October 1987 (on the Day of the establishment of paratroop units in Czechoslovakia in 1947), the paratroopers at the Chrudim garrison were reactivated under the name of 71st Airborne Strike Battalion.

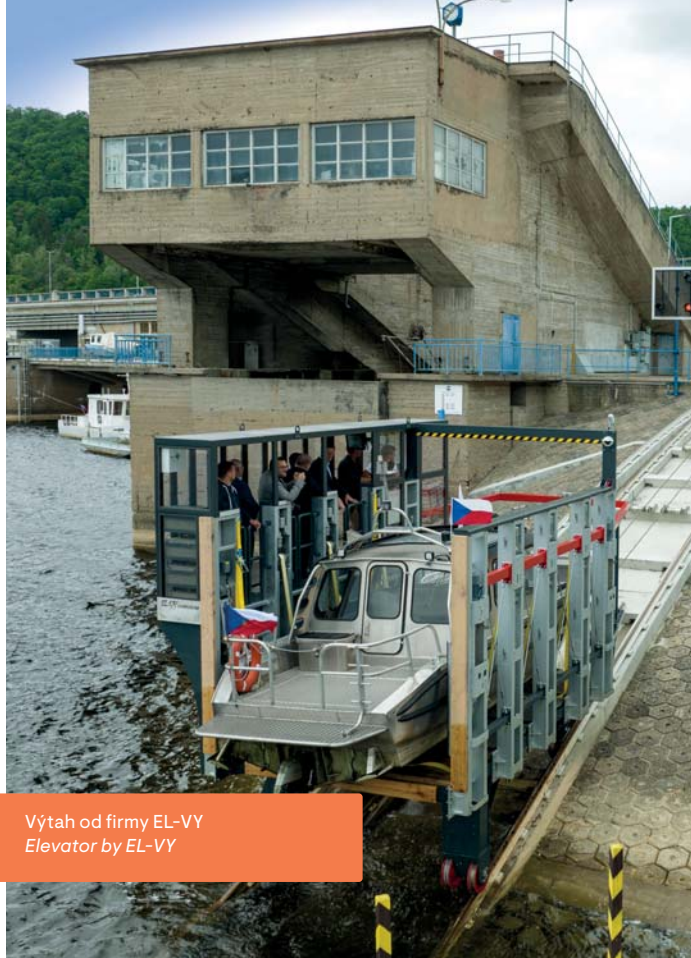
- On 31 October 1991 it was renamed the 71st Rapid Deployment Battalion.

- On 1 April 1994 it was transformed into the 43rd Mechanised Battalion as part of the 4th Rapid Deployment Brigade.

- On 1 October 2020, the battalion was expanded into the 43rd.

Vyrobeno v Chrudimi

V současné Chrudimi působí řada podniků s regionálním přesahem, které jsou držiteli významných certifikací a ocenění. Některé navazují na dlouhodobou průmyslovou tradici v minulosti vyhlášených podniků jako byly Popperova obuvnická továrna, Wiesnerovy strojírny nebo později Transporta Chrudim (např. Evona – punčochové zboží; EL-VY – atypické výtahy, unikátní zdvihací zařízení, zvedací plošiny, dopravníkové linky; SIAG – ocelové stožáry, strojní nosníky; TMT nebo Transys – dopravníkové systémy). Jako moderní a inovativní město prezentují Chrudim svými technologiemi, patenty nebo módními výrobky také další značky a podniky vzniklé v době nedávné (CityZen – funkční oblečení; Barons – ruční zakázkové brašnářství). Zajímavým způsobem pak využívá místní tradice, historii vzdálenou i nedávnou, pivovar s příznačným názvem Loutkář. Seznamuje s nimi prostřednictvím názvů svých piv – např. Kašpárek, Marioneta, Lodní šroub, Zkouška z dospělosti nebo Paragánská 12. V neposlední řadě lze v Chrudimi nalézt také držitele certifikátu ŽELEZNÉ HORY regionální produkt (káva od World Coffee Roaster; jídelna Kruh zdraví; výrobky z levandule – Kuplevandule; plstěné výrobky dílny Momo, Drátované šperky od Ireny Smejkalové, více na zh-regionalniprodukt.cz).

Výtah od firmy EL-VY
Elevator by EL-VY

Unikátní tričko značky CityZen
Unique CityZen T-shirt

Evona – punčochové výrobky, oblečení
Evona – hosiery, clothes

TOWN OF TRADITIONS AND MODERN TECHNOLOGIES
Chrudim is currently home to a number of companies with regional overlap, which are holders of important certifications and awards. Some of them follow the long industrial tradition of renowned companies such as Popper's shoe factory, Wiesner's machine works or later Transporta Chrudim (e.g. Evona – hosiery; EL-VY – lifts, lifting platforms, conveyor lines; SIAG – steel masts, machine beams; TMT or Transys – conveyor systems). Other brands and companies created in the recent past (CityZen – functional clothing; Barons - handmade bespoke satchels) also present Chrudim as a modern and innovative city with their technologies, patents or fashionable products. The brewery with the characteristic name of Loutkář (Puppeteer) makes interesting use of local traditions, both distant and recent history. It introduces them through the names of its beers – e.g. Kašpárek (Jester), Marionette, Boat Propeller, Zkouška z dospělosti (Test of Adulthood – Czech TV series) or Paragánská (Paratrooper) 12. Last but not least, in Chrudim you can also find holders of the Iron Mountains-regional product certificate (coffee from World Coffee Roaster; Kruh zdraví canteen; lavender products - kuplevandule. cz; felt products from Momo workshop; wire jewellery).

Naše celozrnná sakrajda od Dany Šťastné z Kruhu zdraví
Our whole grain strudel by Dana Šťastná from Circle of Health

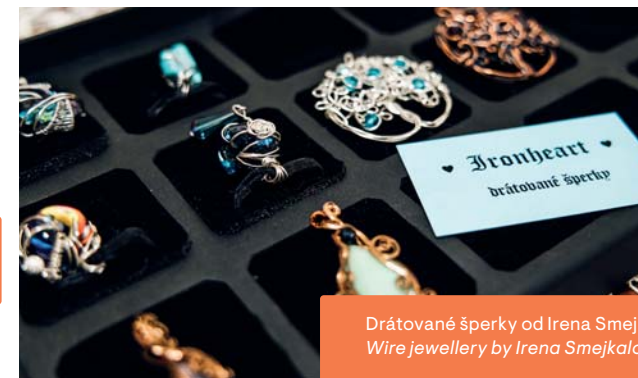
Pivovar Loutkář
Loutkář (Puppeteer) brewery

Káva od World Coffee Roaster
World Coffee by World Coffee Roaster

Výrobky z levandule od Olgy Pospíšilové
Lavender products by Olga Pospíšilová

Drátované šperky od Ireny Smejkové
Wire jewellery by Irena Smejkalová

Tradiční akce

TRADITIONAL EVENTS

Masopustní jarmark | únor
Carnival Fair | February

Rallye Železné hory | červenec, srpen
Iron Mountains Rally | July, August

Hudební festival Zlatá Pecka | srpen
Golden Pecka music festival | August

Pouliční festival Chrudim (o)žije | září
Chrudim Comes Alive street festival | September

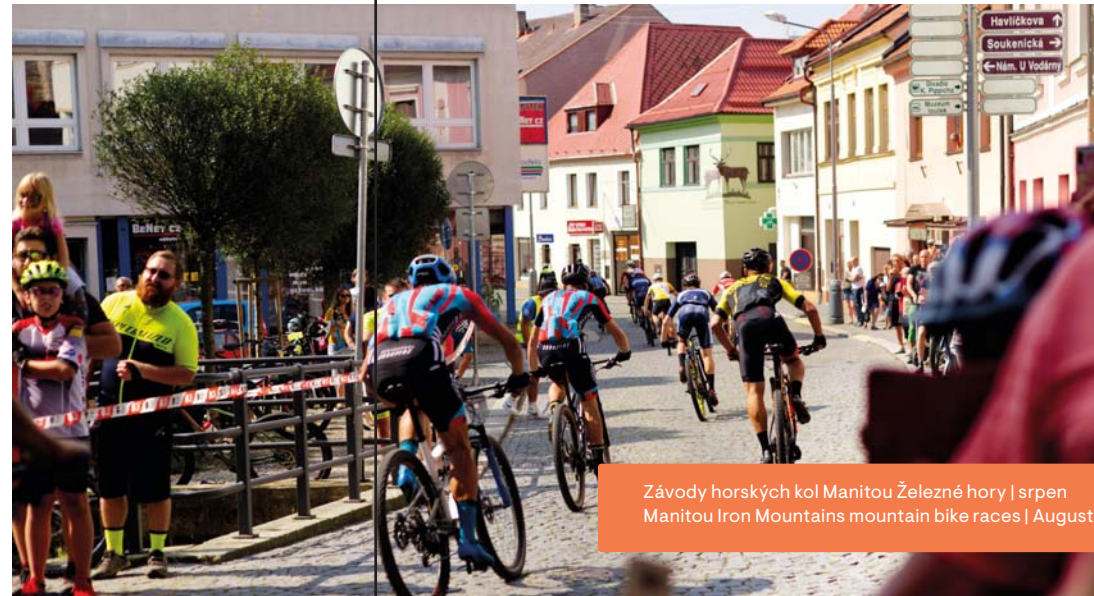
Chrudimské dožínky | září
Chrudim Harvest Festival | September

Letní barokní scéna | srpen
Summer Baroque Scene | August

Loutkářská Chrudim | červen, červenec
Puppetry Chrudim | June, July

Závody horských kol Manitou Železné hory | srpen
Manitou Iron Mountains mountain bike races | August

Vánoční trhy | prosinec
Christmas Markets | December

Víte, že...

část expozic Muzea loutkářských kultur prezentuje domácí loutkářství zapsané do seznamu nemotného kulturního dědictví lidstva UNESCO;

- legenda vypráví, že v minaretu Mydlářovského domu dokonce pobýval slavný astrolog Tycho de Brahe v té době působící na dvoře císaře Rudolfa II.;

- světoznámý umělec Alfons Mucha se oženil s Marií Chytilovou, která žila se svou rodinou v Chrudimí;

- pohostinství pozdějšího chrudimského starosty Josefa Klimeše v jeho domě v Poděbradově ulici navštěvovali například skladatelé František Škroup a Bedřich Smetana;

- Tmavá fortna, pro domorodce Myší díra, byla původně tak úzká, že jí mohl projít jen jeden člověk, na délku měří 27,5 m;

- raritou ve městě jsou Široké schody, které postavil, kdo jiný, než chrudimský dvorní architekt a stavitel František Schmoranz st.;

- původní rozhlednu Báru pár dní po otevření zničilo tornádo, které se přehnal zdejším krajem; současná rozhledna Bára II byla postavena bezprostředně po zničení první rozhledny se zpevněnou konstrukcí;

- svůj první koncert odehrál Zdeněk Fibich ve velkém sále chrudimského Muzea, který dnes nese jeho jméno (Fibichův sál);

- častým hostem tu býval Antonín Dvořák, který navštěvoval buď svého švagra ve Vestci nebo JUDr. Pippicha;

- proslulý francouzský skladatel Camille Saint-Saëns, který zde koncertoval, mluvil o městě jako o „roztomilém městečku o 12 000 duší“, kde prý musel díky místní pohostinnosti stále jíst a „kdyby tu byl jen o den déle, bylo by jistě po něm“...

...rádi pohostíme i vás

chrudimsky.navstevnik.cz

EN

You know that... part of the expositions of the Puppetry Museum presents the domestic puppetry included in the UNESCO list of intangible cultural heritage of humanity;

- *legend has it that the famous astrologer Tycho de Brahe, who was at that time working at the court of Emperor Rudolf II, even stayed in the minaret of the Mydlářovský House;*

- *the world-famous artist Alfons Mucha married Maria Chytilová, who lived with her family in Chrudim;*

- *composers such as František Škroup and Bedřich Smetana visited the hospitality of the later mayor of Chrudim, Josef Klimes, in his house in Poděbradova Street;*

- *the Dark Gate, the Mouse Hole for the natives, was originally so narrow that only one person could pass through it; it measures 27.5 m in length;*

- *a rarity in the town are the Broad Stairs, built by none other than the Chrudim court architect and builder František Schmoranz Sr.;*

- *the original Bára Lookout Tower was destroyed a few days after its opening by a tornado that swept through the region; the current Bára II was built immediately after the destruction of the first tower with a reinforced structure;*

- *Zdeněk Fibich played his first concert in the large hall of the Chrudim Museum, which now bears his name (Fibich Hall);*

- *Antonín Dvořák used to be a frequent guest here, visiting either his brother-in-law in Vestec or JUDr. Pippich;*

- *the famous French composer Camille Saint-Saëns, who gave concerts here, referred to the town as „a lovely little town of 12,000 souls“, where he said he had to eat all the time thanks to the local hospitality and „if he had been here just one day longer, he would surely have been dead“...*

... we will be happy to host you too

chrudimsky.navstevnik.cz

